

BTL

Advies

Aanvullend onderzoek Rijsbergen Stichting Zorgvoorwonen

A A N V U L L E N D
O N D E R Z O E K

R I J S B E R G E N

S t i c h t i n g Z o r g v o o r w o n e n

COLOFON

Oisterwijk, 1 juli 2009

Opgesteld door **BTL Advies BV.**
Parklaan 1
5061 JV Oisterwijk
Postbus 385
5060 AJ OISTERWIJK
t 013 52 99 555
f 013 52 99 550
e advies@btl.nl

Opdrachtgever Stichting Zorgvoorwonen

Projectnummer 229162

Status definitief

INHOUD

INHOUD	5
1 INLEIDING	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Plangebied en huidige situatie	7
1.3 Toekomstige situatie en periode	8
1.4 Beschermingskader	8
2 WERKWIJZE	11
2.1 Bron- en literatuuronderzoek	11
2.2 Biotooptoets	11
2.3 Aanvullend onderzoek	12
3 MOGELIJK VOORKOMENDE BESCHERMDE FLORA EN FAUNA	13
3.1 Ecologische structuren	13
3.2 Beschermde soorten	14
3.3 Conflicten met de Flora- en faunawet (schade aan beschermde soorten)	18
4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	21
LITERATUUR	23

Plangebied met blauwe cirkel aangegeven

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Stichting Zorgvoorwonen is voornemens de locatie Prins Bernhardstraat/ Min. Verschuurstraat te Rijsbergen planologisch te ontwikkelen. Omdat bij de realisatie van deze plannen werkzaamheden uitgevoerd worden waar beschermde flora- en fauna mogelijk hinder of schade van ondervinden, is een flora- en faunaonderzoek noodzakelijk.

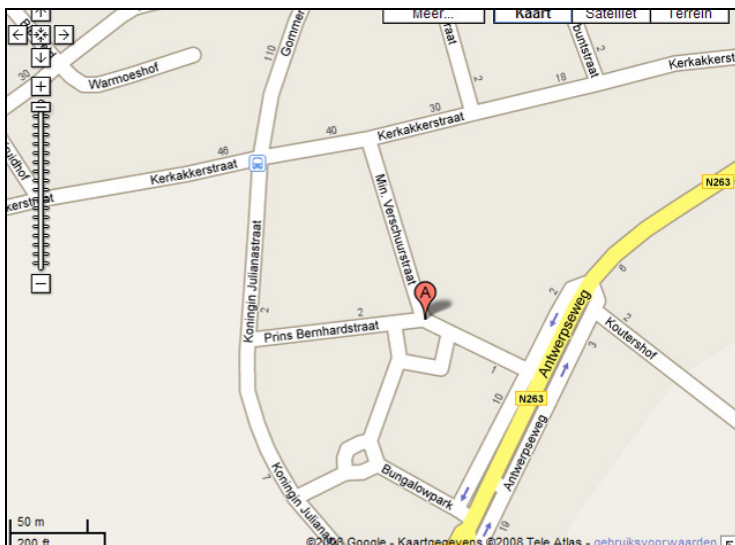
Uitgangspunt bij dit flora- en faunaonderzoek vormt de vigerende Flora- en faunawet (25 mei 1998). In deze wet staat in artikel 1 t/m 18 beschreven dat de verstoring van bedreigde inheemse plant- en diersoorten verboden is. Voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen, verplicht de Flora- en faunawet de bestaande natuurwaarden in kaart te brengen en indien nodig passende maatregelen te treffen voor het beschermen en in stand houden van bij Wet beschermde soorten.

Het doel van het flora- en faunaonderzoek was het onderzoeken en rapporteren van het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten en andere natuurwaarden in het plangebied. Van eventueel voorkomende beschermde soorten is beoordeeld of de soort of populatie door de activiteiten schade ondervindt. Op basis van deze aspecten is de afweging gemaakt of het wel of niet nodig is een ontheffing aan te vragen in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75 lid 5 en lid 6, sub C.

Tijdens het flora- en faunaonderzoek is niet kunnen uitsluiten of er vaste rust- en/of verblijfplaatsen en migratierouten van vleermuizen in het plangebied aanwezig zijn. Om hier uitspraken over te kunnen doen is besloten een aanvullend onderzoek uit te voeren dat dieper op deze soorten in gaat.

1.2 PLANGEBIED EN HUIDIGE SITUATIE

Het plangebied is gelegen in de gemeente Zundert, provincie Noord Brabant en bevindt zich in de uurhokken 106-391 en 107-391. Het plangebied bevindt zich in de zuidpunt van het dorp Rijsbergen. In het noorden wordt het begrensd door de Prins Bernhardstraat, in het westen door de Koningin Julianalaan en in het zuiden en oosten door achtertuinen van huizen (zie kaartje).

Kaart plangebied met straatnamen

Op de locatie zijn momenteel kleine woonhuizen en een groter gebouw aanwezig, waarin een medische praktijk gevestigd is en tevens dienst doet als woonhuis.

Kleine woonhuizen Prins Bernhardstraat

Zijkant grotere gebouw (ingang woonhuis)

Meer informatie over de omgeving van het plangebied is te vinden in paragraaf 3.1: ecologische structuren.

1.3 TOEKOMSTIGE SITUATIE EN PERIODE

Stichting Zorgvoorwonen is voornemens het plangebied te ontwikkelen. De definitieve planologische invulling en de periode waarin de werkzaamheden zullen plaatsvinden was ten tijde van het schrijven van dit rapport nog niet bekend.

1.4 BESCHERMINGSKADER

De bescherming van soorten en hun leefgebieden is geregeld in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en op nationaal niveau verankerd in de Flora- en faunawet en de vernieuwde Natuurbeschermingswet van 1998.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998, die op 1 oktober 2005 in werking is getreden, richt zich op de bescherming van daartoe aangewezen gebieden, het beheer en het voorkomen van bepaalde schadelijke handelingen. In deze gebieden, bestaande uit Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Beschermde Natuurmonumenten, staat instandhouding van soorten en systemen voorop. In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Beschermde Natuurmonumenten.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG) richt zich op de bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en in het bijzonder van de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. Er zijn 77 gebieden aangewezen als speciale beschermingszone. Deze gebieden maken onderdeel uit van Natura 2000, het Europese initiatief van een duurzaam ecologisch netwerk van natuurgebieden in Europa. De richtlijn stelt nadere regels voor de bescherming, het beheer en de regulering van vogelsoorten. Het plangebied en de directe omgeving behoren niet tot de gebieden die in dit kader zijn aangemeld.

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) richt zich op de instandhouding van natuurlijke habitats en habitats van soorten en de bescherming van plant- en diersoorten, met uitzondering van vogels. In bijlage I van de Habitatrichtlijn worden speciale beschermingszones aangewezen voor kwetsbare, bedreigde of zeldzame habitattypen. Bijlage II van de Habitatrichtlijn vermeldt de kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten (communautair belang) die beschermd moeten worden door speciale beschermingszones aan te wijzen. Op dit moment staan in totaal 141 gebieden op de nominatie voor aanwijzing als Habitatrichtlijngebied. Het plangebied en de directe omgeving maken geen onderdeel uit van een Habitatrichtlijngebied.

Flora- en faunawet

De soortenbeschermingsaspecten uit de Habitat- en Vogelrichtlijn zijn geïmplementeerd in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet (Stb. 1998,402) richt zich op de bescherming van planten- en diersoorten binnen en buiten de beschermde natuurgebieden. Uitgangspunt is het nee, tenzij beginsel.

Alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen, plantensoorten en andere diersoorten zijn bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) (Stb. 2000,523) beschermd.

In februari 2005 is de nieuwe AMvB in het Staatsblad gepubliceerd en daarmee in werking getreden. Hierin zijn onder andere een aantal algemene soorten opgenomen, die onder bepaalde voorwaarden, een vrijstelling hebben gekregen voor artikelen 8 tot en met 12. Vanaf dat moment wordt gewerkt met drie beschermingscategorieën:

- **algemene beschermde soorten:** voor de meeste activiteiten (bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen) zijn deze vrijgesteld van een ontheffingsaanvraag. Voor andere activiteiten is wel een ontheffing nodig; deze wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zg. lichte toets).
- **overige beschermde soorten:** Voor de meeste activiteiten (bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen) zijn deze soorten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits activiteiten worden uitgevoerd op

basis van een goedgekeurde gedragscode. Voor andere activiteiten is wel een ontheffing nodig; deze wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zg. lichte toets). Geen gedragscode betekent geen vrijstelling voor deze categorie.

- **streng beschermde soorten:** Dit zijn alle soorten van de Europese Habitatrichtlijn (bijlage IV) van de Europese Vogelrichtlijn (bijlage 1) en de bij algemene maatregel van bestuur aangewezen inheemse dier- en plantsoorten. Negatieve effecten op streng beschermde soorten moeten door middel van compensatie teniet worden gedaan. Voor uitvoering van werkzaamheden die strijdig zijn met de Flora- en faunawet kan ontheffing worden aangevraagd (artikel 75, lid 5 & lid 6. sub C en artikel 2, derde lid van het Besluit vrijstelling beschermde plant- en diersoorten).

Vogelsoorten zijn niet in de tabellen opgenomen. Alle inheemse broedvogels zijn in Nederland beschermd. Voor het verstoren van broedende vogels kan geen ontheffing worden verkregen. Werkzaamheden mogen alleen worden uitgevoerd, wanneer geen in gebruik zijnde nesten aanwezig zijn. Rond in gebruik zijnde nesten geldt een rustzone waarbinnen geen werkzaamheden mogen worden uitgevoerd totdat de vogels hun nest vanzelf weer hebben verlaten, d.w.z. nadat het broedsel is afgerond of de jongen zijn groot gebracht. Voor het verwijderen van vaste verblijfplaatsen, zoals kolonies of bomen met regulier in gebruik zijnde holten (spechten en uilen) is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig.

Rode Lijst soorten

Voor de soortengroepen planten, vogels, amfibieën en reptielen, zoogdieren, zoetwatervissen, dagvlinders, libellen, sprinkhanen, korstmossen en paddenstoelen zijn lijsten vastgesteld met daarop vermeld de met uitsterven bedreigde en kwetsbare soorten, de zogenaamde Rode Lijsten. Deze zijn per soortgroep gepubliceerd in de Staatscourant.

Echter, op dit moment heeft plaatsing op de Rode Lijst geen juridische beschermde status. Voor Rode Lijstsoorten geldt zodoende geen ontheffingsplicht, tenzij de Flora- en faunawet op de soort van toepassing is en zodoende de bescherming van de Flora- en faunawet geldt. In de uit te voeren werkzaamheden wordt met de algemeen geldende zorgplicht voor planten- en dieren -voor zover dat mag worden verwacht- rekening gehouden. Op iedere burger rust de zorgplicht om binnen vermogen deze soorten te beschermen en te behouden.

2 WERKWIJZE

Dit flora- en faunaonderzoek bestaat uit:

- bron- en literatuuronderzoek (2.1)
- biotooptoets (2.2)
- aanvullend onderzoek (2.3)

2.1 BRON- EN LITERATUURONDERZOEK

Het bron- en literatuuronderzoek omvat een literatuur- en kaartstudie naar de actuele waarden en betekenis van het plangebied. Hierbij zijn zowel de eigen waarden van het plangebied als ook de waarden van het plangebied voor de bredere omgeving beschouwd. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van flora en fauna-atlassen. Deze atlassen geven een beeld van de verspreiding van soorten in een bepaald gebied op basis van 5 bij 5 kilometerhokken. Daarnaast is met behulp van een topografische atlas en andere bronnen een inzicht verkregen in het plangebied en de omgeving, waarna een inschatting is gemaakt welke soorten mogelijk in het plangebied voor kunnen komen. Alle beschermde soorten, die mogelijk in het plangebied kunnen voorkomen, zijn in tabellen per soortgroep opgenomen (zie hoofdstuk 3.2).

Om te komen tot een goed inzicht in mogelijk voorkomende soorten zijn voor het onderzoek de volgende informatiebronnen geraadpleegd:

Flora- en fauna-atlassen

- Atlas van de Nederlandse broedvogels (2002);
- Atlas van de Nederlandse zoogdieren (1992);
- Atlas van de Nederlandse vleermuizen (1997);
- De dagvlinders van Nederland (2006);
- De Nederlandse libellen (2002);
- Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen (1997);
- Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant (2005);

Jaarverslagen

- Ravon Jaarverslag 2006 (2007).

2.2 BIOTOOPTOETS

Tijdens de biotooptoets, uitgevoerd op 17 november 2008, zijn de uitkomsten van het bron- en literatuuronderzoek in het veld gecontroleerd en getoetst. In het bijzonder is de mogelijkheid van het voorkomen van (streng) beschermde soorten onderzocht. Het doel van de biotooptoets is om een inschatting te maken van de ecologische kwaliteiten van het plangebied. Beschermde soorten, die tijdens de biotooptoets zijn aangetroffen, zijn geregistreerd. Omdat op het moment dat de biotooptoets uitgevoerd is, veel diersoorten niet meer of minder actief zijn, zijn daarnaast de eisen die soorten en soortengroepen aan hun

leefomgeving stellen met betrekking tot schuil- en verblijfplaatsen, winterverblijven en voedselgebieden, vergeleken en getoetst met de situatie in het veld.

Op die manier is ook de geschiktheid van het plangebied meegenomen voor flora en fauna die mogelijk in het plangebied voorkomen en die niet tijdens het veldwerk zijn waargenomen. Tijdens de biotooptoets is de lijst welke tijdens het bron- en literatuuronderzoek is opgesteld, gecontroleerd en bijgewerkt.

Wat betreft planten is voornamelijk gelet op de vegetatiestructuur, abiotische omstandigheden en biotopen. Voor het onderzoeken van de aanwezige fauna zijn de eventuele schuil- en verblijfplaatsen, overwinteringslocaties en foerageergebieden nader bekeken. Ook hier kan men veel afleiden uit de aanwezige vegetatiestructuren en abiotische kenmerken van de omgeving. Omdat het een stedelijke omgeving betreft met gebouwen van diverse ouderdom is met name gelet op de geschiktheid van deze gebouwen voor vleermuizen.

*Praktijk Thebe Jeugdgezondheidszorg/
Onderwijs & Zorgcentrum*

Gazon en beplanting voor medische praktijk

2.3 AANVULLEND ONDERZOEK

Op 4 juni en 26 juni 2009 is het onderzoeksgebied op vleermuizen geïnventariseerd om de aanwezigheid van deze dieren te bevestigen of uit te sluiten. Het onderzoek bestond uit twee bezoeken waarbij het plangebied éénmaal 's avonds en éénmaal 's ochtends is geïnventariseerd. Tijdens dit onderzoek is meer duidelijkheid verkregen of verblijfplaatsen en migratieroutes van vleermuizen aanwezig zijn. Met behulp van een heterodyne bat-detector met opname en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) is de echolocatie, die vleermuizen uitzenden, voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparaatuur (type: Ronald Edirol R09H). Door middel van het computerprogramma Batsound is een nadere analyse uitgevoerd. Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie) vastgesteld.

3 MOGELIJK VOORKOMENDE BESCHERMDE FLORA EN FAUNA

3.1 ECOLOGISCHE STRUCTUREN

Het plangebied bevindt zich in de bebouwde kom van het dorp Rijsbergen. De huizen aan de Prins Bernhardstraat bestaan uit bungalows met één woonlaag en een zolderverdieping onder een dak met dakpannen. De huisjes hebben een kleine voortuin en een grotere achtertuin met schuurtjes in verschillende bouwstijlen. In de achtertuintjes staan verscheidene sierplanten, met name coniferen. De tuinen zijn van elkaar gescheiden door een heg of een schutting.

Prins Bernhardstraat

Achtere tuinen bungalows Prins Bernhardstraat

Voor de bungalows is gazon aanwezig met relatief jonge bomen in spiegels en een heg grenzend aan de stoep. De straat is recentelijk opnieuw bestraat. De boomspiegels op de stoep zijn nog leeg.

Gazon met boom op hoek Koningin Julianastraat

Boomspiegel

Het gebouw op de hoek van de Prins Bernhardstraat met de Min. Verschuurstraat bestaat uit een woonhuis van drie verdiepingen, met links daaraan vastgebouwd de lagere gebouwen van de praktijk en een garage. Tussen deze gebouwen en de bungalows ligt een straat en een klein struweel met soorten als berk, hult en conifeer. Voor de praktijk ligt bestrating met parkeergelegenheden. Tussen de praktijk en de stoep langs de Prins Bernhardstraat ligt een gazon met daar omheen een heg. In het midden van het gazon

staan een Atlasceder en een kunstwerk. Vlakbij de garage staan een aantal relatief jonge berken. In de achtertuin van de praktijk staan cultuurstruiken en twee relatief jonge bomen.

Struweel tussen bungalows en praktijk

Woonhuis en praktijk

Omgeving

Het plangebied bevindt zich in de bebouwde kom van Rijsbergen. Langs de heg om het gazon van de praktijk bevinden zich in het trottoir een drietal lindes. De overige boomspiegels langs de Prins Bernhardstraat zijn leeg. Ten oosten van het plangebied loopt de N263 richting Wuustwezel in het zuiden. Parallel aan deze weg stroomt de Aa. Het buitengebied van Rijsbergen bestaat uit een open agrarisch gebied met hier en daar beplanting op perceelscheidingen.

3.2 BESCHERMDE SOORTEN

De combinatie van het bron- en literatuuronderzoek en de biotooptoets leidt tot de onderstaande tabellen van de soortgroepen zoogdieren, vleermuizen, vogels, vlinders, amfibieën en kevers. Uit de soortengroepen vaatplanten, reptielen, vissen, libellen, mieren, slakken, kreeftachtigen en tweekleppigen zijn geen beschermde exemplaren aangetroffen of te verwachten.

In de onderstaande tabellen is voor iedere soort aangegeven of de soort bescherming geniet en waarop deze gebaseerd is. Bescherming op basis van de Flora- en faunawet staat in de kolom flora en fauna. Hierbij is tevens aangegeven of de soort is aangemerkt als algemeen, overig of streng beschermde soort. Vermelding op de Rode Lijst is weergegeven in de kolom Rode Lijst. Bescherming op basis van de Habitat- of Vogelrichtlijn is weergegeven in de kolom habitat of vogel. In dat geval wordt vermeld of de soort is opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn of bijlage I van de Vogelrichtlijn.

zoogdieren (excl. vleermuizen)

SOORT	FLORA EN FAUNA	RODE LIJST	HABITAT	BRON	OPMERKING
eekhoorn	overige			2	
egel	algemeen			2	
haas	algemeen			2	
konijn	algemeen			2	
mol	algemeen			2	

1

Biotooptoets 17 november 2008

2

Atlas van de Nederlandse zoogdieren, 1992 gegevens 1988

In het plangebied komen enkel algemeen beschermde zoogdiersoorten voor en de overig beschermde soort de eekhoorn. Er zijn geen nesten of vaste verblijfplaatsen van de eekhoorn aangetroffen. Het is niet waarschijnlijk dat deze soort van bosrijke gebieden het

plangebied als foerageergebied gebruikt, omdat het in de bebouwde kom gelegen is en in de directe omgeving geen bosgebied aanwezig is, alleen open agrarisch gebied.

Hazen komen in het buitengebied van Rijsbergen voor en niet in de bebouwde kom. Konijn, egel en mol zijn wel in het plangebied te verwachten.

vleermuizen

SOORT	FLORA EN FAUNA	RODE LIJST	HABITAT	BRON	OPMERKING
gewone dwergvleermuis	streng		IV	3,4	
grootoorvleermuis	streng		IV	4	gewone- of grijze-
laatvlieger	streng		IV	3,4	
rosse vleermuis	streng		IV	3,4	
ruige dwergvleermuis	streng		IV	3	
watervleermuis	streng		IV	3	

- 1 Biotootoets 17 november 2008
- 2 Atlas van de Nederlandse zoogdieren, 1992, gegevens 1988
- 3 Atlas van de Nederlandse vleermuizen, 1997
- 4 Aanvullend onderzoek 4 en 26 juni 2009

In totaal zijn tijdens het aanvullend onderzoek vier soorten vleermuizen waargenomen: de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de gewone grootoorvleermuis of grijze grootoorvleermuis (*Plecotus spec.*).

De gewone dwergvleermuis en de laatvlieger zijn soorten, die veel in steden en dorpen worden waargenomen. Beide soorten hebben hun verblijfplaatsen in gebouwen. Vooral spouwmuren en ruimtes achter gevelbetimmering zijn geliefde verblijfplaatsen. De laatvlieger verblijft daarnaast ook graag onder dakpannen. De gewone dwergvleermuis is zowel foeragerend als passerend waargenomen. De aanwezige vegetatie wordt gebruikt om langs te foerageren. Tevens zijn passerende gewone dwergvleermuizen waargenomen, een duidelijke vliegroute is echter niet vastgesteld. Er zijn geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen aangetroffen. De laatvlieger is éénmaal overvliegend waargenomen. Ook van deze soort zijn geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen dan wel vliegroutes aangetroffen.

De rosse vleermuis toont qua verspreidingsgebied duidelijke samenhang met de oudere bossen op de hogere delen van Nederland. Rosse vleermuizen verblijven in grote groepen bijeen in bomen en hebben daarom bosgebieden nodig als kolonieplaats. In het plangebied is geen bosgebied aanwezig, waar deze soort zou kunnen verblijven. De rosse vleermuis is éénmaal foeragerend, hoog boven het onderzoeksgebied waargenomen. Er zijn geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen aangetroffen en kunnen, aangezien er geen bomen met holtes aanwezig zijn, redelijkerwijs geheel uitgesloten worden.

Ook de watervleermuis verblijft in boomrijke gebieden als bossen, landgoederen en stadsparken. Daarnaast heeft de watervleermuis open water nodig als foerageergebied. In de directe omgeving van het plangebied is geen open water aanwezig. Ook voor deze soort geldt dat het aantal bomen langs het plangebied niet voldoende is om een kolonie te herbergen. De soort is dan ook niet waargenomen.

Tijdens het bezoek op 4 juni is een grootoorvleermuis foeragerend in de op het onderzoeksgebied aanwezige linde (*Tilia spec.*) waargenomen. Op basis van de echolocatie is het niet mogelijk de gewone grootoorvleermuis en de grijze grootoorvleermuis afzonderlijk te determineren. De gewone grootoorvleermuis kan verblijfplaatsen hebben in boomholten en spleten, op zolders van kerken en andere grote gebouwen (evenals de grijze grootoorvleermuis), in vleermuiskasten en vogelkasten. Er zijn geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen dan wel vliegroutes van deze soort in het gebied aangetroffen.

Ook de ruige dwergvleermuis is een soort, die verblijft in boomrijke gebieden als bossen, landgoederen en stadsparken en zijn verblijfplaats heeft in o.a. boomholten. Ruige dwergvleermuizen foerageren daarnaast in half open ruimten: tussen en onder boomkruinen of langs de oevers van beschut gelegen vijvers. Het plangebied voldoet niet aan de eisen van deze soort om een kolonie te herbergen. Deze is ook niet aangetroffen.

De bomen in het plangebied zijn allen relatief jong, en ingroeiholten en spleten ontbreken, waardoor zij ongeschikt zijn als verblijfplaats van vleermuizen. De bomen en struwelen staan verspreid in het plangebied, waardoor deze bomen geen lijnvormige structuren vormen die vleermuizen zouden kunnen gebruiken als migratieroute. Ook zijn er wat betreft de bebouwing geen aanwijzingen dat hier zomerverblijfplaatsen en kraamverblijfplaatsen aanwezig zijn.

vogels

SOORT	FLORA EN FAUNA	RODE LIJST	VOGEL	BRON	OPMERKING
boerenwaluw	overige	x		2	
bonte vliegenvanger	overige			2	
boomklever	overige			2	
boomkruiper	overige			2	
boomvalk	overige	x		2	
bosrietzanger	overige			2	
bosuil	overige			2	
buizerd	overige			2	
ekster	overige			2	
fazant	overige			2	
fitis	overige			2	
fuut	overige			2	
gaai	overige			2	
gekraagde roodstaart	overige			2	
gierzwaluw	overige			2	
goudhaan	overige			2	
grasmus	overige			2	
graspieper	overige	x		2	
grauwe vliegenvanger	overige	x		2	
groene specht	overige	x		2	
groenling	overige			2	
grote bonte specht	overige			2	
grote canadese gans	overige			2	
grote lijster	overige			2	
grutto	overige	x		2	
havik	overige			2	
heggenmus	overige			2	
holenduif	overige			2	
houtduif	overige			1,2	
huismus	overige	x		2	
huiswaluw	overige	x		2	
kauw	overige			1,2	
kerkuil	overige	x		2	
kievit	overige			2	
kleine karekiet	overige			2	
kneu	overige	x		2	
knobbelzwaan	overige			2	
koekoek	overige	x		2	
koolmees	overige			1,2	
kuijeend	overige			2	
kuijmees	overige			2	
matkop	overige	x		2	
meerkoet	overige			2	
merel	overige			1,2	
patrijs	overige	x		2	
pimpelmees	overige			2	
putter	overige			2	
ransuil	overige			2	

SOORT	FLORA EN FAUNA	RODE LIJST	VOGEL	BRON	OPMERKING
ringmus	overige	x		2	
roodborst	overige			2	
roodborsttapuit	overige			2	
scholekster	overige			2	
spotvogel	overige	x		2	
spreeuw	overige			2	
staartmees	overige			2	
steenuil	overige	x		2	
tijftjaf	overige			2	
torenvalk	overige			2	
tuinfluiter	overige			2	
turkse tortel	overige			1,2	
veldleeuwerik	overige	x		2	
vink	overige			2	
vuurgoudhaan	overige			2	
waterhoen	overige			2	
wielewaal	overige	x		2	
wilde eend	overige			2	
winterkoning	overige			1,2	
witte kwikstaart	overige			2	
wulp	overige			2	
zanglijster	overige			2	
zomertortel	overige	x		2	
zwarte kraai	overige			1,2	
zwarte mees	overige			2	
zwarte roodstaart	overige			2	
zwarte specht	overige		x	2	
zwartkop	overige			2	

1 Biotootoets 17 november 2008

2 Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998 – 2000

Tijdens de biotootoets zijn de volgende soorten vogels waargenomen: kauw, merel, zwarte kraai, koolmees, turkse tortel, houtduif en winterkoning. Het plangebied is gedeeltelijk geschikt voor algemene broedvogels van het stedelijk gebied zoals merel, vink en koolmees. In de beplanting van het plangebied zijn geen geschikte holten of nestgelegenheden voor spechten, uilen of andere holbewonende soorten aangetroffen. Ook koloniebroeders zijn niet in het plangebied waargenomen.

vlinders

SOORT	FLORA EN FAUNA	RODE LIJST	HABITAT	BRON	OPMERKING
heideblauwtje	streng	x		2	

1 Biotootoets 17 november 2008

2 Atlas van de Nederlandse dagvlinders, 1989

Het heideblauwtje is voor zijn voortplanting, zoals de naam al doet vermoeden, afhankelijk van heidevegetatie. Aangezien er geen heide in het plangebied is aangetroffen, is het voorkomen van deze vlinder eveneens uit te sluiten.

amfibieën

SOORT	FLORA EN FAUNA	RODE LIJST	VOGEL	BRON	OPMERKING
alpenwatersalamander	overige			2,3	
bastaardkikker	algemeen			2	
poelkikker	streng	x	IV	2	

1 Biotootoets 17 november 2008

2 Ravon jaarverslag 2006 (2007)

Tijdens de biotootoets zijn geen amfibieën waargenomen. Uiteraard houdt dit verband met de tijd van het jaar (najaar). Uit de literatuur komt naar voren dat mogelijk enkele beschermde amfibiesoorten voorkomen in het kilometerhok waarin het plangebied is gelegen. In het plangebied zijn geen waterpartijen aanwezig, die als voortplantingsbiotoop

voor amfibieën kunnen dienen. Het voorkomen van één of meerdere amfibiesoorten in het plangebied is daarom uit te sluiten.

kevers

SOORT	FLORA EN FAUNA	RODE LIJST	HABITAT	BRON	OPMERKING
brede geelrandwaterroofkever	streng		IV	2	
1	Biotooptoets 17 november 2008				
2	www.naturalis.nl				

In het plangebied zijn geen waterpartijen aanwezig. De aanwezigheid van deze kever is daarmee uit te sluiten.

3.3 CONFLICTEN MET DE FLORA- EN FAUNAWET (SCHADE AAN BESCHERMDE SOORTEN)

Uitvoering van de voorgenomen bebouwing in het plangebied brengt de duurzame instandhouding van de populaties beschermde soorten niet in gevaar. De soortengroepen zoogdieren, vleermuizen en vogels ondervinden mogelijk hinder van de activiteiten die gaan plaatsvinden.

zoogdieren

De conflicten met de Flora- en faunawet treden op voor de kleine zoogdieren egel, konijn en mol. De (negatieve) gevolgen voor egel en konijn zijn beperkt. Voor hen verdwijnt een deel van het voedselgebied. Zij leggen grotere afstanden af en kunnen hun voedsel in de directe omgeving halen. Naar verwachting gebruiken de egel en het konijn het plangebied vooral om te foerageren.

De mol houdt zich bij voorkeur op in weilanden en gazon met een rijk bodemleven. De mol zal een klein deel van zijn leefgebied kwijtraken. Het plangebied zal voornamelijk worden gebruikt om te foerageren. Het kan niet worden uitgesloten dat een exemplaar (onbedoeld) wordt gedood of verwond tijdens de activiteiten. Voor de soortgroep zoogdieren hoeft geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

vleermuizen

In het plangebied zijn vier soorten vleermuizen waargenomen. Voor geen van de vier soorten zijn vaste rust- en/of verblijfplaatsen en vliegroutes aangetroffen. In het gebied bevinden zich geen doorgaande vliegroutes voor vleermuizen die structureel van belang zijn voor de populatie, omdat de bomen in het plangebied geen lijnvormige structuur vormen. Hierdoor hoeft een ontheffingsaanvraag met betrekking tot migratieroutes van vleermuizen niet te worden aangevraagd.

De rosse vleermuis en laatvlieger hebben geen sterke binding met het onderzoeksgebied. De gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis / grijze grootoorvleermuis gebruiken de vegetatie in het onderzoeksgebied om te foerageren. Er kan redelijkerwijs gesteld worden dat het onderzoeksgebied niet van essentieel belang is voor de lokale populatie. Voor foeragerende vleermuizen hoeft geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd, tenzij het foerageergebied van structureel belang is voor het voortbestaan van de populatie. In het plangebied is hiervan geen sprake, omdat voldoende foerageergebied in de omgeving aanwezig is.

Het is niet mogelijk om naar aanleiding van het vleermuizenonderzoek uitsluitend te geven over de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen. Het is daarom aan te raden om in september twee extra avondbezoeken aan het gebied te brengen.

vogels

In het plangebied komen verschillende soorten vogels voor. Het gaat hierbij om verschillende algemene soorten (o.a. merel en vink) waarvan de populatie door de ingreep geen gevaar loopt. Vaste verblijfplaatsen, zoals spechtenholten of horsten van roofvogels zijn in het gebied niet aanwezig. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet nodig. Wel moet tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden rekening worden gehouden met de aanwezigheid van vogelnesten. Wanneer in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen, moet rond deze nesten een rustzone worden aangehouden, waarbinnen geen werkzaamheden mogen worden uitgevoerd. De werkzaamheden mogen pas worden uitgevoerd wanneer de vogels hun nesten vanzelf weer hebben verlaten (broedsel is afgerond en het legsel is grootgebracht).

overige soortengroepen

Uit de soortengroepen vaatplanten, reptielen, amfibieën, vissen, dagvlinders, libellen, kevers, geleedpotigen en vissen zijn geen algemene, overige of streng beschermde soorten in het plangebied aangetroffen of te verwachten. Uit deze soortengroepen zullen dan ook geen soorten schade ondervinden van de activiteiten die uitgevoerd gaan worden ten behoeve van de realisatie van de plannen.

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In het plangebied zijn mogelijk soorten aanwezig, die in de Flora- en faunawet zijn aangemerkt als overige en streng beschermde inheemse soort en door de ingreep schade ondervinden. Door de ruimtelijke ingreep verdwijnen mogelijke verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. Aanvullend onderzoek zal moeten uitwijzen of dit daadwerkelijk het geval is. Wanneer verblijfplaatsen worden aangetast is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig. Voor de andere soortgroepen verdwijnt geen woon- of leefgebied van deze soorten en de populaties komen niet in gevaar. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is daarom voor deze overige soorten niet nodig.

Onderstaand worden nogmaals per soortgroep de belangrijkste conclusies genoemd. Daarnaast zijn aanbevelingen opgenomen waaraan de werkzaamheden moeten voldoen om hinder aan mogelijk aanwezige beschermde soorten te voorkomen.

vleermuizen

In het plangebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van de vier waargenomen vleermuissoorten aangetroffen. Het plangebied wordt echter wel gebruikt als foerageerplek. Voor foeragerende vleermuizen is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet nodig. Bovendien zijn voldoende alternatieve foerageergebieden in de omgeving aanwezig. Vleermuizen foerageren van de schemer tot aan het begin van de ochtend. De werkzaamheden kunnen daarom het best bij daglicht plaatsvinden, zodat verstoring van foeragerende vleermuizen wordt voorkomen.

Gezien het vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur kan gesteld worden dat het onderzoeksgebied voor zomerverblijfplaatsen, kraamverblijfplaatsen en vliegroulen voldoende is geïnventariseerd. Het vleermuisonderzoek geeft geen uitsluitsel over de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen in het plangebied. Een aanvullend onderzoek bestaande uit twee avondbezoeken in september wordt daarom geadviseerd.

vogels

Voor de overig beschermde soortgroep vogels is een ontheffing niet nodig, omdat geen vaste verblijfplaatsen (holen) of kolonies worden vernietigd. Voor de vogels geldt wel dat wanneer in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen, rond deze nesten een rustzone moet worden aangehouden, waarbinnen geen werkzaamheden mogen worden uitgevoerd. De werkzaamheden mogen pas worden uitgevoerd wanneer de vogels hun nesten vanzelf weer hebben verlaten. Aanbevolen wordt om de beplanting zoveel mogelijk buiten het broedseizoen te verwijderen.

LITERATUUR

Atlas van de Nederlandse broedvogels, Nederlandse Fauna 5, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2002.

Atlas van de Nederlandse vleermuizen, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1997

Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen, Henrik W. de Nij, Media Publishing, Doetinchem, 1997

Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht, 1992

Bekendmaking lijsten beschermde inheemse soorten, nummer 201, 13 november 2001

Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet, Stb. 2000, 523

Besluit vrijstelling beschermde dier en plantensoorten, Stb. 2000-525, Stb. 2001,499

Besluit Rode lijsten flora en fauna, Stb. 11 november 2004, 218.

De dagvlinders van Nederland, Nederlandse Fauna 7. De Vlinderstichting. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2006.

De Nederlandse libellen, Nederlandse Fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2002.

De wespen en mieren van Nederland, Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2004.

Flora- en faunawet, wetnummer 402, staatsblad, 1998

Flora- en faunawet, wetnummer 656, staatsblad, 2001
Beschermden soorten: bijlage I en II van de Flora- en faunawet (Stb. 1998,402).

Habitatrichtlijn, (Richtlijn 92/43/EEG).

Natuurbeschermingswet, wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen, Stb. 2005, 195.

Ravon jaarverslag 2006, RAVON Tijdschrift 24 jaargang 9 nummer 3, december 2007.

Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG).

Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant, RAVON, mei 2005.

Zoogdieren van West-Europa, Lange R., Twisk P., Winden A. v., Diepenbeek A. v.,
Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, de
Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Utrecht, 2003, 2^e druk.